

1. Наименование на проекта.
МОДЕРНИЗАЦИЯ НА ОБРАЗОВАТЕЛНА ИНФРАСТРУКТУРА
2. Описание на проекта (цели, основни дейности).
<p>Осигуряването на условия за качествено образование за всички се реализира чрез комплекс от мерки, сред които и създаване на съвременна образователна среда. Инвестициите в материалната база на образователните институции и в образователната инфраструктура са от съществено значение за превръщането на образователните институции в благоприятна среда, с цел подобряване на образователните резултати и мотивацията за учене.</p> <p>В България образователната среда не е еднакво развита сред училищата и предучилищните институции и има разлики между регионите. Страната изостава от страните от ОИСР в сравнение с инфраструктура, която подкрепя обучението. Това съответно се отразява на качеството на образователните резултати.</p> <p>За осигуряване на цялостен обновен облик на образователните институции и създаване на по-привлекателни условия за учене, дейности по интереси и отдых на учащите ще бъдат осъществени дейности за ремонт, реконструкция, саниране, изграждане на инсталации за използване на алтернативни източници на енергия, отопление, вентилация и охлаждане на сградния фонд, озеленяване и други. Приоритетно ще бъде финансирано и извършването на цялостни ремонти и изграждане на детски градини, училища и общежития и кампуси за осигуряване на благоприятни условия за живеене, за обучение, възпитание, социализация и развитие на учащите. Програмата е насочена към изпълнение на препоръка 4 от Специфичните за държавата препоръки, дадени от ЕК в доклада за България за 2020 г. в рамките на Европейския семестър 2020 г.: оценка на напредъка в структурните реформи, предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси и резултати от задълбочените прегледи в съответствие с Регламент (ЕС) № 1176/2011:</p> <ul style="list-style-type: none">
- да подобри пригодността за заетост чрез засилване на уменията, включително на цифровите умения;
- да повиши качеството, приложимостта на пазара на труда и приобщаващия характер на образованието и обучението, по-специално за ромите и другите уязвими групи. <p>Програмата е в отговор на препоръка 3 на Съвета относно Националната програма за реформи на България за 2020 г., от 20.05.2020 г., в частта ѝ „да се съсредоточат инвестиции в областта на зеления и цифровия преход, по-специално в областта на чистото и ефективно производство и използване на енергията и ресурсите, екологичната инфраструктура и устойчивия транспорт.“</p> <p>Проектът отговаря и на заложената в Националния план за възстановяване и устойчивост реформа: „– Реформа на предучилищното, училищното образование и ученето през целия живот “ и зададените в нея етапи: приети изменения и допълнения в Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), приемане и изменение на подзаконова нормативна уредба, , модернизирана нормативна рамка в сферата на професионалното образование и обучение, Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Р България (2021-2030).</p> <p>Във връзка със заложените реформи, изпълнението на програмата ще съдейства за успешно включване и приобщаване в образователния процес и за повишаване качеството и приложимостта на образованието, за ценностно-ориентирано и продължаващо през целия живот образование, осмислени през дигиталната трансформация, компетентностите,</p>

иновациите и устойчивото развитие. Неговото осъществяване ще подпомогне формирането на функционално грамотни, иновативни, социалноотговорни и активни граждани, мотивирани да надграждат своите компетентности чрез учене през целия живот. По този начин програмата ще осигури на новото поколение европейци качествено образование и възможности за реализация и ще спомогне за преодоляване на последствията от пандемията от COVID-19.

Необходими са допълнителни средства за подобряване на образователната среда и на образователната инфраструктура, тъй като са налице разлики между регионите и нееднаква степен на развитие на материалната база в образователните институции. С тези инвестиции се цели да се осигурят още по-благоприятни условия за качествено образование и обучение и за приобщаване на учащите към образователния процес.

Модернизация на съществуващата и изграждането на нова образователна инфраструктура е особено необходимо в големите градове като София, Пловдив, Варна и др., където в резултат от трудова и социална миграция е съсредоточена по-голяма част от населението на страната и липсата на места в детските градини е най-осезаема. Очаква се новопостроените градини да осигурят достъп до образование и грижа за около 2000 деца в детски градини и училища. Целта е да се създаде материална база, която гарантира здравословни и качествени условия за обучение в институциите в системата на образованието и е насочена към изграждане на нови, разширение и реконструкция на съществуващи детски градини и училища в Република България. Изграждането на нови сгради за детски градини и разширението и реконструкцията на съществуващи ще намалят недостига на свободни места в тях, ще създадат условия за здравословна жизнена среда и нормално физическо и психическо развитие на децата, както ще създадат предпоставки за успешното въвеждане на задължителното предучилищно образование на децата, навършили 4-годишна възраст, което ще позволи подобряването на достъпа до образование и за деца от уязвими групи, включително роми. Нормативната уредба на дейностите в училищното образование предвижда организация на учебния ден на едносменен режим. Това определя необходимостта от приоритетно поетапно изграждане на нови сгради на училища и разширяване и реконструкция на съществуващите, в които няма създадени условия за такава организация. Преминването към едносменен режим на обучение ще намали натиска върху образователната система в случай на пандемии като тази от COVID-19.

Необходимо е и цялостното обновяване на образователната среда и оборудването на мин. 24 професионални гимназии с цел превръщането им в интердисциплинарна, комплексна учебна среда за подготовка на кадри за развитието на приоритетните икономически сектори в регионите с фокус дигитализация и зелени технологии, а именно – в Центрове за високи постижения в професионалното образование и обучение (ПОО). Акцент ще бъде поставен на обвързаността с интелигентната специализация и на надграждането на традиционни отрасли (транспорт, селско стопанство, преработваща индустрия и др.) за дигитална и зелена трансформация и подпомагането на нововъзникващи производства – напр. „зелена енергия“, „роботика“, електромобили и др.

Там, където има готовност, професионалните гимназии - центрове за високи постижения в ПОО, ще бъдат изградени като обучителни центрове за целите на Индустриалните зони. Крайната цел е постепенното превръщане на центрoвете в ядро на образователни екосистеми, функциониращи на базата на партньорство между професионални гимназии, компании, местни власти и други образователни институции, предлагащи модерни условия за обучение по търсени от пазара на труда професии и иновации, но и създаващи възможности за бърз преход към пазара на труда и за социално включване.

В разработените от общините и директорите на държавни и общински училища планове за създаване на нужните условия за организация на учебния ден на едносменен режим са заложили срокове и е заявена необходимост от изграждането на нови училищни сгради, от реконструкция, надстрояване и пристрояване на съществуващите.

Крайната цел на настоящата програма е създаване на условия за равен достъп до образование чрез изграждане на благоприятна, включваща, иновативна, подкрепяща и мотивираща образователна среда. Тя трябва също така да съдейства за повишаване мотивацията за учене/самоподготовка. Цели се постигането на цялостен обновен облик на образователните институции, подкрепен от инвестиции в изграждането на сигурна, екологична, привлекателна и здравословна среда за обучение, развитие, възпитание и социализация.

С изпълнението на дейностите по програмата Министерството на образованието и науката значително ще подобри условията за провеждане на образователния процес. Ремонтът на образователните институции, модерното специализирано оборудване и обновяването на образователната инфраструктура ще дадат възможност за предоставяне на съвременно образование и обучение, което отговаря на обществените трансформации в 21. век и променящите се изисквания на пазара на труда.

Министерството на образованието и науката извърши картографиране на изпълнените ремонти и нуждата от модернизация на инфраструктурата. От всички 4204 образователни институции, само една малка част разполагат с общежития. Анализът на ремонтите, извършвани през последните 10 години показва следните резултати:

1. Извършени външни ремонти:

- Изцяло извършени външни ремонти има в 9,7% от детските градини, в 8,44% от училищата и 4,8% от общежитията;
- Частични външни ремонти са извършени в 64,78% от детските градини, 59,09% от училищата, в – 51,7% от общежитията и в 65,22% от центровете за подкрепа на личностното развитие;
- Не е извършван външен ремонт в 25,53% от детските градини, в 32,47% от училищата, в 43,5% от общежитията и в 34,78% от центровете за подкрепа на личностното развитие.

2. Извършени вътрешни ремонти:

- Изцяло извършени вътрешни ремонти има в 16,47% от детските градини, в 11,98% от училищата и 7,2% от общежитията в страната;
- Частични вътрешни ремонти са извършени в 55,61% от детските градини, 60,05% от училищата, в 47,8% от общежитията и в 73,91% от центровете за подкрепа на личностното развитие;
- Не е извършван вътрешен ремонт в 27,92% от детските градини, в 27,97% от училищата, в 45,0% от общежитията и в 26,09% от центровете за подкрепа на личностното развитие.

Образованието за устойчиво развитие е тясно свързано с международните дискусии за устойчиво развитие, с програмата на ООН и набора от Цели за устойчиво развитие (ЦУР) до 2030 г. Това е преход към нов модел, който разглежда икономическите, социалните и екологичните системи във взаимна връзка. В контекста на тази перспективата ще се изградят сред учащите нагласи за устойчиво развитие. Ще се укрепва гражданска, финансова, здравна, екологична и спортна култура.

С изпълнението на настоящата програма ще бъдат надградени усилията, които Министерството на образованието и науката полага за превръщането на образователните институции в модерна, безопасна и благоприятна среда, съдействаща за подобряване на образователните резултати и мотивацията за учене и за осъществяване на комплексната образователна реформа в България.

През месец септември 2020 г. е обнародвана Наредба № 24 от 2020 г. на министъра на образованието и науката и на министъра на здравеопазването за физическата среда и информационното и библиотечното осигуряване на детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие. С Наредбата се въвеждат единни минимални и задължителни правила и норми, необходими за ефективно протичане на образователния процес. С тази наредба се цели създаването на съвременна физическа среда с интегрирани в нея образователни технологии за възпитание, социализиране, обучение и отглеждане на деца и ученици. С програмата се цели всички дейности по модернизация на образователната инфраструктура да отговарят на изискванията, включени в наредбата.

Изпълнението на изискванията и стандартите, определени в Наредбата, гарантира безопасни и здравословни условия за образование на децата и учениците; изграждане и функциониране на ергономична среда за тяхното образование; развитие на материалната и културната среда и околното пространство в детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие; създаване на условия за развитие на интересите и удовлетворяване на индивидуалните потребности на децата и учениците; осигуряване на достъп на всички деца и ученици до съоръженията и сградите на детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие.

Към настоящия момент се изпълнява Програма за изграждане, пристрояване, надстрояване и реконструкция на детски ясли, детски градини и училища 2020 - 2022, разработена на основание § 20 от Заключителните разпоредби към Закона за държавния бюджет на Република България за 2020 г. (ДВ, бр.100 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) на обща стойност 210 000 000 лв. Програмата има за цел финансиране на материалната база, която гарантира здравословни и качествени условия за обучение в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и е насочена към изграждане на нови, разширение и реконструкция на съществуващи детски ясли, детски градини и училища. Очакваните резултати от нейното изпълнение се отнасят до: намаляване на недостига на места в детските ясли и в детските градини, изграждане на съвременна здравословна физическа среда за деца до тригодишна възраст и създаване на условия за въвеждане на задължително предучилищно образование на децата, навършили 4-годишна възраст; както и създаване поетапно на организация на учебния ден на едносменен режим в училищата и намаляване на недостига на места в училищата.

С изпълнението на национална програма „Предоставяне на съвременни условия за работа на децата и учениците в центрове за подкрепа за личностно развитие”, модул „Подкрепа на учениците за работата в ЦПЛР по чл. 49, ал. 3 от ЗПУО – ученически общежития, чиято дейност не се организира от училища“ от 2020 година се изпълняват дейности за създаване на условия за личностно развитие на учениците чрез занимания по интереси и творчески изяви в ученическите общежития, чиято дейност не се организира от училища. В тази връзка се осигуряват съвременни и модерно обзаведени помещения за занимания по интереси, материали, книги и игри, стимулиращи личностното развитие на децата и учениците. През 2022 г. предстои да стартира Национална програма за подкрепа за открити и закрити спортни площадки на училищата, която ще бъде с период на изпълнение 3 години. Изпълнението на тази национална програма ще спомогне за развитие на интересите, способностите и потребностите на децата и учениците в областта на физическата активност, физическото възпитание и спорта, насърчаване към здравословен начин на живот, развитие и

усъвършенстване на двигателните умения, създаване на възможности за изява в областта на спорта. Като краен резултат от действието на настоящия проект се очаква общ положителен ефект върху образователната система – повишено качество на образованието и обучението, устойчивост на инвестициите, повишена ефективност и ефикасност на публичния ресурс за образование.

Необходимо е създаване на материална база и условия за интегрирано обучение на децата и учениците с увреждания и специални образователни потребности във всички институции в системата на предучилищното и училищното образование. Необходимо е във всяка сграда, използвана за нуждите на образователната система, да бъде изградена достъпна архитектурна среда.

Информацията, която ще бъде събирана в рамките на настоящата програма, ще бъде използвана за актуализиране на базата данни на Националната електронна информационна система за предучилищно и училищно образование. Това ще позволи по-пълноценното използване на съществуващите възможности и ще засили реформаторските усилия за цифрова и зелена трансформация.

Ползването на общежитие е форма на държавна и институционална политика за подкрепа на учащите, която дава възможност за самостоятелност на обществено приемлива цена. Подобренията в тази посока улесняват достъпа до качествено образование и обучение на редица учащи, особено на тези от по-малките населени места.

Чрез ремонта и реконструкцията на съществуващи общежития се създават условия за постигане на ефективност на политиките в образованието, за придобиване на ключови компетентности и мотивация за учене и за личностно развитие. В основата на идеята е превръщането на съществуващи общежития в съвременен притегателен център за обитаване, оборудван с иновативни технологии, позволяващ самоподготовката на обучителния процес. По този начин общежитията могат да се превърнат във високо-технологични центрове за обитаване на съответните региони.

Подобренията условия за пребиваване в общежитията са предпоставка и за повишаване на приема в образователните институции чрез осигуряване на благоприятна среда за живот и учене/самоподготовка и отпих. Това ще съдейства за повишаване на мотивацията за учене и на образователните резултати.

Към настоящия момент е необходимо да се осигурят още места в общежитията и да се извършат ремонтни дейности и закупуване на ново обзавеждане/оборудване за голяма част от общежитията. Освен общите части и стаите е важно да се ремонтират и осигурят общи помещения от социален и битов характер, осигуряващи всичко необходимо на пребиваващите – читални за учене, сервизни и други. Чрез извършването на ремонтни дейности и закупуването на ново оборудване в голяма част от общежитията ще бъдат значително подобрени битовите условия.

Създаването и обособяването на кампуси като част от образователната и научната инфраструктура в страната е практика в модерните европейски университети и институти и е мярка за осигуряване на среда, която да задържа и привлича студентите и учените, както и да мотивира младите хора да изберат следването и научните дейности за свой професионален път. Това повишава възможностите за мобилност, интернационализация и международно сътрудничество. Основната идея е функционалното зонироване на територията на кампуса, осигуряващо съвременен социално – битов комфорт, съобразено с различните функционални изисквания на отделните дейности – обитаване, отпих, обществено обслужване, паркиране, озеленяване и др. Предвиждат се и необходимите комуникационни връзки – тротоари, алеи за пешеходно, велосипедно и автомобилно движение, със съответната маркировка и

сигнализация с пътни знаци. Съществуващите терени обемно и функционално се приобщават към изградените общежития.

Съществуващите общежития и развитието им в кампуси цели те да се обособят като съвременен комплекс за обитаване, съобразено с различните функционални изисквания на отделните дейности – обитаване, отдих, обществено обслужване, комуникации, благоустройство и др. По този начин общежитията могат да се превърнат във високо-технологични центрове за обитаване на съответните региони.

Цялостният ремонт и модернизация на сградния фонд ще осигури качествени условия на живот в общежитията в съответствие с критериите за устойчиво развитие и по-чиста околна среда, в унисон с целите на европейската Зелена сделка за въглеродно-неутрална и кръгова икономика до 2050 г. За целта е необходимо ремонтиране на материалната база в общежитията, оборудване и обзавеждане на легловата база, създаване на съвременни и модерно обзаведени и оборудвани помещения за учене, отдих, занимания по интереси и спорт.

Поради тази причина част от дейностите по програмата ще бъдат насочени към извършването на цялостни ремонти на общежития за осигуряване на условия за живот и обучение в направления от стратегическа важност за развитието на икономиката.

Дейностите по проекта за модернизация на образователните институции гарантират устойчивост и надграждане на политиката на МОН за модернизация на образователната инфраструктура и обновяване на материалната база в контекста на осъществяването на образователната реформа в Република България.

Цели на проекта:

1. Модернизация на сградния фонд за образование и обучение и изграждане и надграждане на сигурна, екологична, устойчива, включваща, привлекателна, здравословна и безопасна среда за обучение, възпитание и социализация на учащите за развитието на техния потенциал.
2. Създаване на модерна и високо-технологична образователна екосистема за развитие на професионални умения в ПОО за ускорена дигитализация и трансформация на икономиката.
3. Осигуряване на материална база, която гарантира здравословни и качествени условия за обучение в институциите в системата на предучилищното и училищното образование, включително изграждане на нови и разширение и реконструкция на съществуващи детски градини и училища в Република България.
4. Превръщане на образователната институция в център, където се формират ценности и нагласи, в това число и такива за устойчиво управление на ресурсите.
5. Осигуряване на качествени и модерни условия за живот и учене/самоподготовка извън местоживеенето на учащите чрез ремонт и реконструкцията на съществуващи общежития, които не живеят в населеното място, в което се обучават.
6. Привличане и задържане на студенти, преподаватели и изследователи за работа и образование в страната – обновената и модернизирана социално-битова среда и допълнително изградената в кампусите инфраструктура, благоустройство, места за учене, за отдих, обществено обслужване, комуникации, ще повиши качеството на социалната среда за студентите и тяхната мотивация, както и привлекателността на българското висше образование и научно-изследователската общност.

• Дейности:

1. Придобиване на цялостен обновен облик на образователните институции.

Дейностите ще включват основен ремонт, реконструкция, обновяване, пристрояване, надстрояване на предучилищната и училищната образователна среда, оборудване и обзавеждане на обновената образователна среда. Предвиждат се мерки за енергийна ефективност на учебните сгради, саниране, ремонт на покриви, подмяна на дограма, изграждане на инсталации за използване на алтернативни източници на енергия, отопление, вентилация, охлаждане и други строително-монтажни дейности за осигуряване на цялостен обновен облик на образователните институции, както отвън, така и отвътре и за спестяване на енергийни, водни и други ресурси. Дейностите включват и проектиране, строителство и въвеждане в експлоатация/издаване на разрешение за ползване на пристрояване, надстрояване, реконструкция на съществуваща сграда на детска градина и пристрояване, надстрояване и реконструкция на съществуващи сгради за училищно образование в общините с недостиг на места и за преминаване на едносменен режим на обучение. Дейностите за обновяване на облика на училищната инфраструктура се предвижда да се осъществяват в комбинация с дейностите за изграждане на училищна STEM среда. Като част от дейностите ще бъде включено и оптимизиране и естетизиране на вътрешното пространство в образователните институции, в контекста на COVID - 19 и бъдещи пандемични/извънредни ситуации за намаляване на струпването на учащи, преминаване към едносменен режим на обучение и осигуряване на безопасен достъп до образование. Предвиждат се дейности по изграждане на центрове за високи постижения в ПОО в 24 професионални училища, които ще бъдат предварително избрани съгласно Методика, при отчитане на потенциала на професионалните гимназии да отговорят на потребностите на съответните региони, вкл. и потребностите на национално ниво от кадри със средно професионално образование за един средносрочен – до дългосрочен период. Дейностите по изграждане на центрове високи постижения в ПОО включват саниране, ремонт, инсталации, вътрешни реконструкции и изграждане на помещения за работилници и лаборатории, както и оборудването им със съвременни уреди и технологии.

Задължителна част от дейностите за придобиване на цялостен обновен облик на образователните институции е изграждането на достъпна архитектурна среда, осигуряваща нуждите на хората със специални потребности.

Съгласно Наредба № 24/2020 г. на министъра на образованието и науката и на министъра на здравеопазването за физическата среда и информационното и библиотечното осигуряване на детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие, основните принципи при изграждане и модернизация на училищните сгради са:

- Увеличаване на относителния дял на площите за комуникация и трансформацията им в многофункционални пространства за самоподготовка, занимания по интереси, иновативни форми на обучение, социално взаимодействие между ученици и учители, рекреация. Създаване на нов тип училищна среда, даваща приоритет на свободното движение и общуване между всички участници в процеса на обучение.

- Стремез за отваряне на пространството на учебните стаи и постигане на гъвкавост на преподаването, даваща възможност за прегрупиране на учениците според формата на работа – с цялата паралелка, на групи, по двойки, самостоятелно или в смесена система, като се осигурява по-голяма норма площ за един ученик спрямо установените стандарти при оразмеряване на помещенията. Постигане на по-големи учебни стаи, намаляване на броя на

учениците в паралелка или комбинация от двете заедно.

- Повишаване на взаимодействието с природната среда в сградата чрез вътрешни дворове, големи витрини към дворовете за визуална връзка с дворното пространство и създаване на интериорни зелени кътове с подходящи растения.

По отношение на сградните инсталации в Наредба № 24/2020 г. е предвидено:

- Подмяна на инсталациите за отопление с нови и по-ефективни.

- Нова и ефективна вентилация и климатизация, ако такава е необходима, с оглед спецификата на помещенията или учебния процес.

- Енергоефективни уреди висок клас, с максимална гаранция.

- Осветление, подходящо за учебна среда и с дълъг живот.

- Безопасни електроконтакти със защита.

По отношение на оборудване и обзавеждане на помещенията в наредбата е разписано, че съвременният облик на помещенията се постига чрез:

- Замяна на стандартния модел двойни чинове с единични работни места на модулен принцип, даващи възможност за оформяне на различни конфигурации на общи маси при работа по групи.

- Използване на мултифункционални маси, които осигуряват възможност за гъвкав учебен процес чрез различно организиране на пространството.

- Осигуряване на ергономични работни места, нагласящи се спрямо ръста на ученика.

- Оборудване със съвременни технологични средства.

- Ограничаване използването на твърди, грапави, студени, остри материали и елементи с остри ръбове и използване на меки материали със заоблени ръбове, без остри части. Съгласно цитираната Наредба № 24/2020 г. възможностите за модернизация и оптимизация на пространствата в съществуващите сгради се осъществяват:

- Без намеса в плановата структура - модернизация на съществуващите сгради, която се реализира чрез:

1. преструктуриране на комуникационните зони;

2. преструктуриране на помещенията;

3. създаване на спомагателни помещения;

4. обособяване на отделни зони чрез цветово решение;

5. осигуряване на оптимален за учебната дейност микроклимат

- С намеса в плановата структура – реконструкция на съществуващия сграден фонд, при която следва да се спазват следните тенденции:

1. Реконструкции, целящи увеличаване на относителния дял на комуникационните зони;

2. Реконструкции, засягащи помещенията.

В интериора на съвременното училище е много важно пространствата да преливат едно в друго, да има възможност чрез мобилни прегради да се променят размерите на помещенията за обучение. Целта е да се даде свобода на обучителния процес и възможност на учителите да разгънат максимално методите си на обучение. За постигането се използват леки преградни плътни стени или стъклени витрини.

За осигуряване на гъвкавост на учебните пространства в комбинация с уширени зони в коридорите са възможни няколко основни варианта за реконструкция: събаряне на преградните стени или частичното им премахване и замяна с мобилна преграда. Според конкретната планова схема на учебната сграда и специфичните нужди в заданието са възможни и много други варианти на реконструкция, както и комбинации между тях.

Основните характеристики при модернизация на физическата среда в училищата са:

1. Интегрираност и устойчивост на идеята, цялостен подход.

2. Иновативност на цялостната концепция и проектните решения.

3. Използване на нови, ефективни информационни и комуникационни технологии за интерактивно образование.
4. Комфорт на физическата среда за обучение и работното място.
5. Безопасност и достъпност на средата, отговаряща на действащата нормативна уредба.
6. Естетизация (естетическите и художествените качества) на физическата среда за художественото и естетическото въздействие на сградите, формите, съоръженията и елементите за привличането и задържането на децата в училищната среда.

2. Проектиране, строителство и въвеждане в експлоатация на нова сграда

Дейността предвижда изграждане и оборудване/обзавеждане на нови сгради на детски градини и училища в общини с недостиг на места за децата и учениците.

Изграждането на достъпна архитектурна среда, осигуряваща нуждите на хората със специални потребности е задължителна част от дейността.

Съгласно цитираната Наредба № 24/2020 г. при проектирането и изграждането на нови училищни сгради и комплекси следва да се спазват следните структурни модели:

- Основни структурообразуващи единици са класните стаи, обособени в групи около многофункционални комуникационни пространства. Те от своя страна са организирани около общо мултифункционално ядро, съчетаващо в себе си ролите комуникация, рекреация, социализация, алтернативни учебни дейности и явяващо се в центъра на цялата структура. На подходящи места към всяка група от няколко учебни пространства се предвиждат обслужващи и складови зони.

- Оформяне на отворени учебни пространства, сепарирани чрез тихи стаи и обслужващи и складови зони. Така получените групи отново се организират около общо мултифункционално ядро. Тази схема отразява най-съвременните тенденции в проектирането на училищни сгради, като осигурява максимална гъвкавост на пространствата в една отворена структура с плавно преливане на една зона в друга.

3. Ремонт и рехабилитация на общежития в системата на образованието и обособяването им като съвременен комплекс за живот, съобразени с различните функционални изисквания на отделните дейности – обитаване, отдых, обществено обслужване, изграждане на необходимите комуникационни връзки, благоустройство и др. Предвидено е извършване на основен ремонт, саниране и обзавеждане на общежития за осигуряване на условия за живот и обучение в направления от стратегическа важност за развитието на икономиката.

В Наредба № 24/2020 г. са разписани изисквания към физическата среда в ученическите общежития, съгласно които сградите на центровете за подкрепа за личностно развитие – ученически общежития, както и сградите за общежития към училищата, трябва да отговарят на изискванията към общежитията, уредени в Наредба № РД-02-20-3 от 2015 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на сгради за обществено обслужване в областта на образованието и науката, здравеопазването, културата и изкуствата и в наредбата по чл. 34, ал. 2 от Закона за здравето.

4. Изграждане на кампуси.

Освен недостиг на места в общежитията се наблюдава и необходимост от ремонтване и модернизация на прилежащ терен към съществуваща група студентски общежития, който да се обособи като съвременен комплекс, съобразено с различните функционални изисквания на отделните пространства и дейности – квартируване и учене, спорт и отдых на открито,

обществено обслужване, паркиране, озеленяване и др. В обособените кампуси се предвижда изграждане на необходимите комуникационни връзки, интернет осигуряване, паркоустройство, благоустройство, открити и закрити спортни площадки, нови екологично-съобразни и енергийно ефективни решения, както и обществено-обслужващи обекти. Изграждане на достъпната архитектурна среда, осигуряваща нуждите на хората със специални потребности е задължително условие при изграждането на кампуси.

- 5. Управление и мониторинг на проекта** - управлението и мониторинга на проекта ще се осъществява от Министерството на образованието и науката (МОН) чрез определена от министъра структура (вътрешна или външна). Тази дейност ще се осъществява чрез насоки, указания, изграждане на обща информационна система и извършване на контрол, анализи, проверки, комуникационни дейности и др. За постигане на максимална коректност на изпълнението на проекта, мониторингът ще бъде осъществяван при ясни правила относно превенция на припокриване на дейностите и недопускане на двойно финансиране.

Равенство между половете и недискриминация: В съответствие с принципи 2 и 3 на Европейския стълб за социални права и принцип и цел 5 „Постигане на равенство между половете и овластяване на жените и момичетата“ от Целите за устойчиво развитие, както и в съответствие с Националната стратегия за равнопоставеност на жените и мъжете за периода 2021 – 2030, насочени към преодоляване на стереотипите за пола и сексизма в различни сфери на обществения живот и насърчаване на равнопоставеността между половете при взимането на решения, процедурата се фокусира върху равенството в третирането и възможностите между жените и мъжете. Тази цел ще бъде гарантирана и насърчавана във всички области на изпълнението на проектите, като се осигуряват равни възможности, независимо от пол, расов или етнически произход, религия или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация. Равните възможности на слабо представени групи като момичета и ромски малцинства ще бъдат насърчавани чрез редица инициативи, насочени към осигуряване на равно представителство и справедливо отношение. Методологията на Министерството на образованието и науката за приоритизиране на образователните институции, ще бъде използвана за осигуряване на качествена образователна среда с приоритет върху уязвимите групи и ромите в процеса на подбор на проекти.

„Не нанасяйте значителна вреда“: Регламентът на ЕС за таксономията установява шест екологични цели:

Смекчаване на изменението на климата - дейностите няма да доведат до значителни парникови емисии;

Адаптиране към изменението на климата - дейностите няма да увеличат неблагоприятното въздействие върху настоящия и бъдещия климат;

Устойчивото използване и опазване на водите и морските ресурси - дейностите няма да навредят на екологичния потенциал на водни обекти, включително повърхностни и подземни води, или на доброто екологично състояние на морските води;

Преходът към кръгова икономика - дейностите не водят до значителна неефективност при използването на материали или при прякото или непрякото използване на природни ресурси

като невъзобновяеми енергийни източници, суровини, вода и земя на един или повече етапи от жизнения цикъл на продуктите, включително по отношение на трайността, ремонтируемостта, надграждаемостта, повторната употреба или възможността за рециклиране на продукти; дейностите не водят до значително увеличаване на генерирането, изгарянето или обезвреждането на отпадъци, с изключение на изгарянето на нерестируемите опасни отпадъци;

Предотвратяване и контрол на замърсяването - дейностите не водят до значително увеличаване на емисиите на замърсители във въздуха, водата или земята, в сравнение със ситуацията преди започване на дейностите;

Защита и възстановяване на биологичното разнообразие и екосистемите - дейностите не са в значителна степен в ущърб на доброто състояние и устойчивост на екосистемите или на състоянието на опазване на местообитанията и видовете, включително тези от интерес на Европейския съюз.

Част 1 от оценката на принципа за не нанасяне на значителна вреда

Моля, посочете кои от екологичните цели по-долу изискват съществена DNSH оценка на мярката	Да	Не	Обяснение, ако е избрано „не“
Смекчаване на изменението на климата	x		Дейността, която се подпомага от мярката, има незначително предвидимо въздействие върху тази екологична цел, като се вземат предвид както преките, така и основните косвени ефекти през жизнения цикъл. Не са идентифицирани рискове от влошаване на околната среда, свързани със запазването на качеството на водата и водното налягане, тъй като не са монтирани водопроводни фитинги или водоустройства. Предложението не включва изграждането на водопроводи и / или канализационна мрежа и големи пречиствателни съоръжения. Не е предвидено да се използва геотермална енергия.
Адаптация към климатичните изменения	x		Дейността, която се подпомага от мярката, има незначително предвидимо въздействие върху тази екологична цел, като се вземат предвид както преките, така и основните косвени ефекти през жизнения цикъл. Новите конструкции и мерките за обновяване и ефективност на сградите не се отнасят до сгради, разположени в или в близост до зони, чувствителни към биоразнообразието (включително мрежата от защитени зони по Натура 2000, обектите на ЮНЕСКО за световно наследство и ключови зони за биологично разнообразие, както и други

			защитени зони).
Устойчивото използване и защита на водата и морски ресурси			Дейностите няма да навредят на екологичния потенциал на водни обекти, включително повърхностни и подземни води, или на доброто екологично състояние на морските води;
Кръговата икономика, включително намаляване на отпадъци и рециклиране			
Предотвратяване и контрол на замърсяването на въздуха, водата или земя			
Защитата и възстановяването на биоразнообразие и екосистеми			Дейностите не са в значителна степен в ущърб на доброто състояние и устойчивост на екосистемите или на състоянието на опазване на местообитанията и видовете, включително тези от интерес на Европейския съюз

Част 2 от оценката на принципа за не нанасяне на значителна вреда

Въпроси	Не	Разширено обяснение
Смекчаване на изменението на климата: мярка, която се очаква да доведе до значителни емисии на парникови газове?	х	Мярката е допустима за интервенционно поле 026 в приложението към Регламента за RRF с коефициент на изменение на климата 100%. Мярката не се очаква да доведе до значителни емисии на парникови газове, тъй като: —Сградата не е предназначена за добив, съхранение, транспорт или производство на изкопаеми горива. - Програмата за обновяване има потенциала да намали потреблението на енергия, да увеличи енергийната ефективност, което води до значително подобряване на енергийните характеристики на съответните сгради и значително да намали емисиите на парникови газове. Като такъв той ще допринесе за националната цел за повишаване на енергийната ефективност годишно, определена съгласно Директивата за енергийна ефективност (2012/27 / ЕС) и национално определените вноски за Парижкото споразумение за климата. - Тази мярка ще доведе до значително намаляване на емисиите на парникови газове. Ще бъдат постигнати икономии на енергия от 55,17 GWh ¹ годишно,

¹ Посочените в тази графа стойности са индикативни и са възможни промени, в зависимост от подадените проектни предложения

	<p>което води до приблизително 24 kt емисии на парникови газове годишно, което съответства на 1,84% от националните емисии на парникови газове от жилищния сектор (вж. Таблица 18 от Дългосрочната национална стратегия за подпомагане обновяването на националните сгради от жилищни и нежилищни сгради до 2050 г.). — Програмата за обновяване, наред с други, ще включва подмяна на отоплителни системи на въглища / нефт с газови кондензационни котли: - Тези котли отговарят на клас А, който е под най-високите два значително населени класа на енергийна ефективност в България. Разгледани са по-нисковъглеродни и по-ефективни алтернативи (по-специално термопомпи от класове А ++ и А +) и според архитектурата на сградите, обхванати от програмата, могат да бъдат инсталирани общи термопомпи и слънчеви системи за топла вода; - Освен това инвестициите в газови кондензационни котли и термопомпи са в съответствие с дългосрочните стратегии за обновяване съгласно Директивата за енергийните характеристики на сградите и водят до значително подобрене в енергийните характеристики. - Наред с инсталирането на тези котли и термопомпи, мярката включва и инсталирането на слънчеви фотоволтаични панели като част от тези санирания на сгради.</p>
<p>Адаптиране към изменението на климата. мярка, ще доведе ли до повишено неблагоприятно въздействие на текущия климат и в бъдеще, по самата мярка или върху хора, природа или активи?</p>	<p>Физическите климатични рискове, които биха могли да имат съществено значение за тази мярка, бяха оценени като част от анализ на експозицията, обхващащ настоящия и бъдещия климат, който показва, че сградите в целевата климатична зона ще бъдат изложени на топлинни вълни. Мярката изисква от икономическите оператори да гарантират, че техническите сградни системи в обновените сгради са оптимизирани, за да осигурят топлинен комфорт на обитателите дори при тези екстремни температури. Следователно няма доказателства за значителни отрицателни преки и първични косвени ефекти на мярката през целия ѝ жизнен цикъл върху тази екологична цел.</p>
<p>Преход към кръгова икономика, включително предотвратяване и рециклиране на отпадъци: Очаква ли се мярката да: (i) води до значително увеличение на генерирането,</p>	<p>Мярката изисква от икономическите оператори, извършващи обновяване на сградата, да гарантират, че поне 70% (тегловни) от неопасните строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване (с изключение на естествено срещащи се материали, посочени в категория 17 05 04 в Европейския списък на отпадъците, установен с Решение 2000/532 / ЕО),</p>

<p>изгарянето или изхвърляне на отпадъци, с изключение на изгарянето на нерещиклируем опасен отпадъци; или (iii) причиняват значителни и дългосрочни вреди за околната среда във връзка с кръговата икономика</p>	<p>генерирани на строителната площадка, ще бъдат подготвени за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на други материали, включително операции по засипване, използващи отпадъци за заместване на други материали, в съответствие с йерархията на отпадъците и отпадъците от строителството и разрушаването на ЕС Протокол за управление. „План за управление на строителните отпадъци“ ще бъде неразделна част от всеки инвестиционен проект. С обхват и съдържание, съгласно чл. 4 и 5 от Наредбата за управление на строителните отпадъци и за използването на рециклирани строителни материали, приета с Министерски съвет № 277 от 2012 г. Опазването на околната среда ще бъде приоритет при изпълнението на обществените поръчки. Всички строително-монтажни дейности ще се извършват при стриктно спазване на приложимите изисквания на нормативните документи, инструкциите на възложителя и други компетентни органи в областта на опазването на околната среда и в съответствие с изискванията на международния стандарт EN ISO 14001: 2015.</p>
<p>Предотвратяване и контрол на замърсяването: мярка, която се очаква да доведе до значително увеличение на емисиите на замърсители във въздуха, водата или земята?</p>	<p>Не се очаква мярката да доведе до значително увеличаване на емисиите на замърсители във въздуха, водата или земята, защото: - Замяната на отоплителни системи, базирани на нефт, по-специално ще доведе до значително намаляване на емисиите във въздуха и последващо подобряване на общественото здраве в област, в която стандартите за качество на въздуха в ЕС, определени от Директива 2008/50 / ЕС, са надвишени или е вероятно да бъдат превишени. —Както е описано в обосновката на целта за смекчаване на изменението на климата, бяха разгледани алтернативи с по-ниско въздействие, но не са технологично осъществими в контекста на тази програма. Освен това очакваният среден живот на котлите, които ще бъдат инсталирани, е 10 години. - Операторите, извършващи обновяването, са длъжни да гарантират, че строителните компоненти и материалите, използвани при обновяването на сградата, не съдържат азбест, нито вещества, които предизвикват много голямо безпокойство, както е определено въз основа на списъка на веществата, подлежащи на разрешение, посочен в приложение XIV Регламент (ЕО) № 1907/2006. —По време на ремонтните дейности ще бъдат взети мерки за намаляване на емисиите на шум, прах и</p>

3. Бенефициент.

Министерство на образованието, общини за общинските детски градини и училища, държавни училища към МОН, 24 професионални гимназии, определени за Центрове за високи постижения в ПОО, центрове за подкрепа за личностно развитие по чл. 49, ал.3 от ЗПУО - самостоятелни общежития, държавни висши училища.

4. Времени график за изпълнение на проекта, вкл. дейности, етапи².

2021 - 2026 г.

Изпълнение на дейностите по месеци	2021		2022				2023				2024				2025				2026	
	по тримесечие		по тримесечие				по тримесечие				по тримесечие				по тримесечие				по тримесечие	
	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2
Дейност 1: Придобиване на цялостен обновен облик на образователните институции																				
1	Разработване и публикуване на насоки за кандидатстване			X	X															
2	Подбор на проекти, класиране и договориране				X	X														
3	Провеждане на процедурата по ЗОП						X	X	X	X										
4	Подготовка и изпълнение на проекта							X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Дейност 2: Проектиране, строителство и въвеждане в експлоатация на нова сграда																				
1	Разработване и публикуване на насоки за кандидатстване			X	X															

² Графикът ще е релевантен за определянето на междинни цели в рамките на Плана за възстановяване и устойчивост и има пряко отношение към освобождаване на траншове от финансовата подкрепа по линия на Фонда за възстановяване и устойчивост.

2	Подбор на проекти, класиране и договориране				X	X																
3	Провеждане на процедурата по ЗОП						X	X	X	X												
4	Подготовка и изпълнение на проекта						X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Дейност 3: Ремонт на общежития																						
1	Разработване и публикуване на насоки за кандидатстване					X	X															
2	Подбор на проекти, класиране и договориране					X	X															
3	Провеждане на процедурата по ЗОП						X	X	X	X												
4	Подготовка и изпълнение на проекта						X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Дейност 4: Изграждане и на кампуси																						
1	Разработване и публикуване на насоки за кандидатстване					X	X															
2	Подбор на проекти, класиране и договориране					X	X															
3	Провеждане на процедурата по ЗОП						X	X	X	X												
4	Подготовка и изпълнение на проекта						X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Дейност 5: Управление и мониторинг на проекта																						
		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

4.1. Кога най-рано може да започне изпълнението на проекта след неговото одобрение?

Веднага след одобряването на проекта.

5. Индикативен финансов ресурс по дейности, вкл. източници на финансиране (ДБ, европейско финансиране, частно финансиране, МФИ).

Съгласно Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 година за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост, се кандидатства по Чл. 6, т 1, (а) – безвъзмездна финансова подкрепа;

Съфинансиране от страна на бенефициента не се изисква.

Държавна помощ: Настоящата процедура не представлява държавна помощ, Услугите, предоставяни в образователните институции, ще са безплатни за всички ученици и младежи, т.е. ще бъдат общодостъпни за всички ползватели. Дейностите на институциите не носят икономическа изгода на предприятия и се предоставят неизбирателно – безплатно на всички крайни ползватели (ученици и младежи). Дейностите са част от националната образователна система, която има неикономически характер, вкл. че субектите изпълняват публични задачи и са под публичен контрол.

Изпълнението на посочените по-долу дейности ще бъде извършено чрез конкурсна процедура, следваща добрите практики и нормативната база за получаване на външно финансиране със състезателен характер, както и чрез директно предоставяне, където е приложимо. Конкретният размер на средствата за всеки проект ще бъде определен на базата на всяко проектно предложение.

Предвид на факта, че сградите на образователните институции не са типови, а са с най-различни технически параметри и предназначение, при избора на метод за остойностяване на цялостен ремонт, включително изпълнение на мерки за енергийна ефективност на сградния фонд на образователните институции, ще се прилага следният подход:

- За определяне на необходимите видове строително-ремонтни дейности за изходна база ще се използват предварително изготвени технически паспорти и енергийни обследвания с енергийни сертификати, при съобразяване с нормативно изискуемите мерки за осигуряване на достъпна среда за хора с увреждания и др., като се направи проверка за извършени предишни интервенции и поддръжка на сградите чрез директорите на образователните институции;

- За така определените видове дейности ще се възлага изпълнението на инженеринг или отделно изготвяне на проекти;

- След представяне от страна съответната образователна институция на готов проект с остойностени количествено-стойностни сметки към тях, последните ще се проверяват за съответствие с официално публикувани актуални средни пазарни цени в строителството за всяка дейност в електронната платформа на СЕК (строителна електронна книжарница), които се актуализират средно на 3 месеца и при ръст на цените бюджетите на проектите може да се индексират при необходимост.

При изготвянето на бюджета на проекта за изчисляване на прогнозната стойност на отделните видове проектни предложения е използвана информация от сключени договори за изпълнение на договори с идентичен или подобен обект на инвестиция.

Към месец януари 2021 г., тенденцията за увеличение на строителната стойност е била в размер от приблизително 4% годишно. Към настоящия момент обаче се констатира, че направените допускания в хода на изготвянето на бюджета на проекта вече не са актуални. Само за 2021 г. годишното увеличение на цените на строително-монтажните работи (СМР) е около 18%, а не 4%. Само за първите 10 месеца на 2021 г. увеличението на цените на СМР е средно с 14,4%, което като се екстраполира за 12 месеца се получава средно увеличение със 17,28% на годишна база за 2021 г. Реалното увеличение на цените на СМР за 2020 г. е 5%. В началото на 2022 г. тази тенденция се запазва, още повече имайки предвид продължаващото

увеличаване на цените на електроенергията и енергоносителите, строителните материали и оборудване/обзавеждане през 2022 г. и планираното увеличение с 9,23% на минималната работна заплата от 01.04.2022 г. В този случай, ако допуснем, че и през 2022 г. ще се запази тенденцията за увеличение на цените на СМР с около 18% на годишна база, то базовите стойности по сключените договори ще трябва да се завишат с не по-малко 40% (с 4% за 2020 г. и с по 18% за 2021 г. и 2022 г.). С оглед необходимостта от отчитане на сериозното покачване на цените на СМР и оборудване/обзавеждане през 2021 г. и очакваното такова през 2022 г. индексираме допълнително с 30% използваните единични цени за получаване на прогнозната стойност на разходите по проекта за СМР и оборудване/обзавеждане.

При избора на проекти ще се търси по-висока норма на обществена възвръщаемост, която при равни други условия:

- образователната институция се използва от повече деца/ученици;
- се прави в образователна институция, която няма да бъде закрыта за периода на използваемост на инвестицията;
- образователната институция обучава ученици от уязвими групи и роми

Поетапното изграждане на нови сгради за училища и пристрояването, разширяването и реконструкцията на съществуващи цели създаването на пълноценни условия за организация на учебния ден на едносменен режим с цел повишаване качеството на образование в държавните и общинските училища. В общините с най-голям брой училища към настоящия момент е най-голям относителният дял на образователните институции, в които учебният процес се осъществява на двусменен режим.

Основна цел на политиката в областта на предучилищното и училищното образование е всички деца/ученици да имат равен достъп до качествено образование и възпитание. От гледна точка на материално-техническата база това означава всяко дете/ученик да има физически достъп до образователната институция в населеното място, в което живее или на разумно за пътуване разстояние.

Дейност 1: Проектът предвижда да обхване изграждане на цялостен обновен облик на минимум 57 детски градини и 83 училища, 24 от които да се превърнат в центрове за високи постижения в ПОО.

Проектът е насочен към общински детски градини, неспециализирани училища (начални, основни и обединени), средни училища и профилирани гимназии, както и към 24 професионални гимназии, които да се превърнат в ЦВП в ПОО.

Предвид спецификата и обхвата на ремонтните дейности, оценката на проектите ще бъде извършвана съобразно критерии и насоки за кандидатстване. Индикативният размер на необходимия финансов ресурс е 422,1 млн. лв с ДДС (351,7 млн. лв. без ДДС. Стойността на ДДС е равна на 70,4 млн.лв.).

Министерството на образованието и науката чрез събирането на анкети, попълнени от директорите на образователните институции, извърши картографиране на изпълнените ремонти и нуждата от модернизация на инфраструктурата. Анализът на събраните данни за ремонтите, извършвани през последните 10 години показва следните резултати: от общо 4 204 образователни институции:

Извършени външни ремонти:

- Изцяло извършени външни ремонти има в 9,7% от детските градини, в 8,44% от училищата и 4,8% от общежитията;
- Частични външни ремонти са извършени в 64,78% от детските градини, 59,09% от училищата, в - 51,7% от общежитията и в 65,22% от центровете за подкрепа на личностното развитие;
- Не е извършван външен ремонт в 25,53% от детските градини, в 32,47% от училищата, в 43,5% от общежитията и в 34,78% от центровете за подкрепа на личностното развитие.

Извършени вътрешни ремонти:

- Изцяло извършени вътрешни ремонти има в 16,47% от детските градини, в 11,98% от училищата и 7,2% от общежитията в страната;
- Частични вътрешни ремонти са извършени в 55,61% от детските градини, 60,05% от училищата, в 47,8% от общежитията и в 73,91% от центровете за подкрепа на личностното развитие;
- Не е извършван вътрешен ремонт в 27,92% от детските градини, в 27,97% от училищата, в 45,0% от общежитията и в 26,09% от центровете за подкрепа на личностното развитие.

Анализът на изпълнението на сходни дейности показва, че необходимите средства са, както следва:

- За ДГ с до 2 групи - максимален размер на финансирането 1 300 000 лв. с ДДС за едно проектно предложение. Предвиждаме да бъдат включени минимум 25 подобни детски градини на обща стойност 32,5 млн. лв. с ДДС.

- За ДГ с 3 и повече групи максимален размер на финансирането – 1 800 000 лв. с ДДС за едно проектно предложение. Предвиждаме да бъдат включени минимум 32 подобни детски градини на обща стойност 57,6 млн. лв. с ДДС.

- За училищни сгради – максимален размер на финансирането 4 000 000 лв. с ДДС за едно проектно предложение. Предвиждаме програмата да обхване минимум 83 училища, 24 от които да се превърнат в центрове за високи постижения в ПОО. Общата стойност за изграждане на цялостен обновен облик на училищни сгради е равна на 332,0 млн. лв. с ДДС. Конкретните обекти и местата не са предварително избрани. Както е посочено и по-горе, реализирането на дейността ще се извърши чрез конкурсна процедура за избор на училища и детски градини съгласно Методологията за приоритизиране на обектите на образователната инфраструктура на територията на Република България.

По отношение на 24-те професионални училища, които следва да се превърнат в центрове за високи постижения в ПОО, те ще бъдат предварително избрани съгласно Методика, в която следва да е взет предвид потенциалът на професионалните гимназии да отговорят на потребностите на съответните региони, вкл. и потребностите на национално ниво от кадри със средно професионално образование за един средносрочен – до дългосрочен период. В тази връзка реализирането на дейностите за 24-те професионални училища ще се извърши чрез процедура за директно предоставяне.

В насоките за кандидатстване по процедурата за избор на училищата и детските градини ще бъдат определени критерии, на които следва да отговарят сградите, обект на инвестицията. Определянето на критериите за избор на образователните институции, обект на инвестицията, ще стъпва на следните **основни цели** на публичната политика, които намират сечение при приоритизирането, а именно:

1.1.Ефективност

При равни други условия единица инвестиция в образователна инфраструктура е с по-висока норма на обществена възвръщаемост, когато:

- се използва или се предвижда да се използва от повече деца/ученици;
- се прави в образователна институция, която няма да бъде закрыта за периода на използваемост на инвестицията;
- е насочена към деца или ученици, инвестицията в образование на които е с по-висока норма на обществена възвръщаемост.

1.2. *Равен достъп до качествено образование*

Основна цел на политиката в областта на предучилищното и училищното образование е всички деца и ученици да имат достъп до качествено образование. От гледна точка на материално-техническата база това означава, от една страна, всяко дете да има физически достъп до образователната институция в населеното място, в което живее, или на разумно за пътуване разстояние, от друга страна - да се инвестира във всички институции, които трябва да се поддържат с цел да се осигури не просто физически достъп до съответната образователна институция, но и качество на образованието, което се предлага в нея.

1.3. *Балансирано териториално и регионално развитие*

Разпределението на инвестициите по райони от ниво 2, области и общини да е съпоставимо с разпределението на децата и учениците (прогнозни демографски стойности към 2023 г.).

Измеренията, по които се разделят образователните институции за целите на приоритизирането, са:

1.3.1. Видове образователни институции - детски градини, неспециализирани училища (начални, основни и обединени), средни училища профилирани гимназии, професионални училища, специални училища, центрове за специална образователна подкрепа, регионални центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование, общежития и специализирани училища - спортни училища и училища по изкуствата;

1.3.2. Видове дейности - модернизация на материално-техническата база, енергийна ефективност, достъпна архитектурна среда, площадки по безопасност на движението по пътищата, модернизация на спортна база, обзавеждане и оборудване;

1.3.3. Регионално измерение - райони от ниво 2, области, общини, големина на населеното място, брой населени места, от които училището/детската градина приема ученици/деца.

Въз връзка с гореизложеното при избора на образователните инструкции ще се съблюдават следните основни критерии съгласно Методологията за приоритизиране на обектите на образователната инфраструктура на територията на Република България::

1. Брой на децата/ученици в детските градини/училищата, в случая с ПГ – брой на учениците в приоритетни области на образованието и професионални направления на регионално и национално ниво, които съответстват на търсенето на кадри на местния/регионалния пазар на труда, на приоритетите в интегрираните стратегии за териториално развитие, развитието на индустриални зони и др.. Критерият дава предимство на детските градини/училищата с повече деца/ученици към момента на кандидатстване или, в случая с професионалните гимназии – и за следващ мин. 10-годишен период. При равни други условия единица инвестиция в образователна инфраструктура е с по-висока норма на обществена възвръщаемост и устойчивост. По-големият брой деца/ученици в образователната институция, гарантира, че същата няма да бъде закрыта за периода на използване на инвестицията.

2. Изменение в броя на децата/ученици (ефективност), с изключение на ЦВП

Критерият дава предимство на детските градини/ученици, които увеличават броя на децата/ученици и образователна инфраструктура е с по-висока норма на обществена възвръщаемост, т. е. използва се от повече деца/ученици, правят се интервенции в образователна институция, която няма да бъде закрыта за периода на използваемост на инвестицията и е насочена към деца/ученици, инвестицията в образование на които е с по-

висока норма на обществена възвръщаемост.

3. Единствена детска градина в общината

Основна цел на политиката в областта на предучилищното е всички деца да имат достъп до качествено образование и възпитание. От гледна точка на материално-техническата база това означава всяко дете да има физически достъп до образователната институция в населеното място, в което живее.

4. Приоритетен учебен профил и/или приоритетно професионално направление

4.1. Приоритетен учебен профил

Училищата с доминиращи приоритетни учебни профили: „Технологичен“, „Софтуерни и хардуерни науки“, „Природоматематически“, „Математически науки“ и „Природни науки“, подготвят кадри от сектори, приоритетни, за икономическото и обществено развитие на регионите.

4.2. Приоритетни области на образованието и професионални направления

Училищата с доминиращи приоритетни области на образование съгласно предложения, направени на регионално ниво, сред които основните, без списъкът да е изчерпателен, са: „Информатика“, „Техника“, „Производство и преработка“, „Архитектура и строителство“, „Селско, горско и рибно стопанство“, „Здравеопазване“, „Услуги за личността“, „Транспорт“, „Опазване на околната среда“ и др и професионални направления като „Компютърни науки“, „Приложна информатика“, „Машиностроене, металообработване и металургия“, „Електротехника и енергетика“, „Електроника, автоматика, комуникационна и компютърна техника“, „Хранителни технологии“, „Строителство“, „Архитектура, урбанизъм и геодезия“, „Транспортни услуги“, „Моторни превозни средства, кораби и въздухоплавателни средства“, „Растениевъдство и животновъдство“, „Горско стопанство“, „Ветеринарна медицина“, „Хотелиерство, ресторантьорство и кетъринг“ и „Пътувания, туризъм и свободно време“, подготвят кадри от сектори, приоритетни, за икономическото и обществено развитие на регионите. Отчетени са по-добрите перспектива за развитие на училищата с над общинско значение, както и по-високата значимост на посочените области на образование и отделните професионални направления. Обучението по някои професионални направления се отличава с по-висока добавена стойност и възвръщаемост на вложените ресурси в сравнение с други. Допълнителен мотив за приоритизация е разрывът между сегашното търсене на професионално образование в отделни професионални направления и очакваните потребности на пазара на труда през следващите десетилетия.

5. Брой ученици от повече от една административна област

Критерият отразява регионалното и национално значение на училището. Разпознаваемостта на училището извън административната област, в която се намира е положителна оценка за качеството на обучението в него и перспективите му за развитие.

6. Брой на областите, от които се обучават ученици

Критерият дава предимство училищата, в които се обучават ученици от повече от една област. Това води до по-голяма значимост на гимназията за обществено-икономическото развитие на страната.

За тези училища, освен някой от основните критерии, се прилагат и специфични критерии, съгласно определените дейности за съответния вид образователна институция.

Допълнителни критерии

Допълнителните критерии се въвеждат за класиране на образователните институции, чиито конкретни данни се съдържат в подадените проектни предложения. Тези критерии отчитат състоянието на сградите, планираните инвестиции за нивото на спестената първична енергия от обновяването на сградите, ефективността на инвестицията за енергийна ефективност на сградите и др. Въведени са и специфични критерии, характерни за дейностите на съответния

вид образователна институция, както и тенденциите за нейното развитие. При избора на 24 професионални гимназии – ще се взема предвид наличието на съществуващи или потенциални партньорства с други образователни институции (училища, ВУ, центрове за компетентности или върхови постижения и др.), както и местоположение в или в близост до индустриални зони, заявен интерес от стратегически инвеститори и др.

Дейност 2: Проектът предвижда да бъдат изградени не по-малко от 8 нови детски градини и 8 училища, като за изпълнението на тази дейност са необходими 79,2 млн. лв. с ДДС (66,0 млн. лв. без ДДС. Стойността на ДДС е равна на 13,2 млн.лв.).

Ще бъдат финансирани дейности по проектиране, строителство и въвеждане в експлоатация/издаване на разрешение за ползване на нова сграда за детска градина/училище:

- Изработване и съгласуване с компетентните институции на технически проект по всички части;
- Оценка за съответствието на техническия проект от експертен съвет на одобряващата администрация или комплексен доклад;
- Издаване на разрешение за строеж, обявяването му и влизане в сила;
- Откриване на строителна площадка;
- Извършване на строително-монтажни дейности, авторски надзор и съставяне на актове и протоколи по време на строителството;
- Завършване на строителството, съставяне на констативен акт, с който се удостоверява, че строежът е изпълнен съгласно одобрените инвестиционни проекти и заверената ексекутивна документация;
- Издаване на разрешение за ползване или удостоверение за въвеждане в експлоатация за строежа;
- Изготвяне на технически паспорт и енергиен сертификат.

В съответствие с изпълняваната Програма за изграждане, пристрояване, надстрояване и реконструкция на детски ясли, детски градини и училища 2020 – 2022 и с цел отчитане на характеристиките на средата при определяне на индикативното финансиране, могат да се обособят следните групи образователни институции:

- За изграждане на нова сграда на детска градина (ДГ) с до 4 групи – максимален размер на финансирането - 2 600 000 лв. с ДДС за едно проектно предложение. Предвиждаме да бъдат изградени минимум 4 подобни детски градини на обща стойност 10,4 млн. лв. с ДДС.
- За изграждане на нова сграда на ДГ с 5 и повече групи - максимален размер на финансирането – 4 000 000 лв. с ДДС за едно проектно предложение. Предвиждаме да бъдат изградени минимум 4 подобни детски градини на обща стойност 16,0 млн. лв. с ДДС.
- За изграждане на нова сграда на училище – максимален размер на финансирането 6 600 000 лв. с ДДС за едно проектно предложение. Предвиждаме да бъдат изградени минимум 8 училища на обща стойност 52,8 млн. лв. с ДДС.

Конкретните обекти и местата не са предварително избрани. За строителните дейности на детските градини и училищата образователните институции ще представят проекти предложения. Предложенията ще се класират съгласно Методологията за приоритизиране на обектите на образователната инфраструктура на територията на Република България, утвърдена от министъра на образованието и науката.

Основните цели при определяне на критериите за избор на образователните институции са следните:

Целите на публичната политика, които намират сечение при приоритизирането, са:

1.1.Ефективност

При равни други условия единица инвестиция в образователна инфраструктура е с по-висока норма на обществена възвръщаемост, когато:

- се използва от повече деца/ученици;
- се прави в образователна институция, която няма да бъде закрыта за периода на използваемост на инвестицията;
- е насочена към деца или ученици, инвестицията в образование на които е с по-висока норма на обществена възвръщаемост.

1.2. *Равен достъп до качествено образование*

Основна цел на политиката в областта на предучилищното и училищното образование е всички деца и ученици да имат достъп до качествено образование. От гледна точка на материално-техническата база това означава, от една страна, всяко дете да има физически достъп до образователната институция в населеното място, в което живее, или на разумно за пътуване разстояние, от друга страна - да се инвестира във всички институции, които трябва да се поддържат с цел да се осигури не просто физически достъп до съответната образователна институция, но и качество на образованието, което се предлага в нея.

1.3. *Балансирано териториално и регионално развитие*

Разпределението на инвестициите по райони от ниво 2, области и общини да е съпоставимо с разпределението на децата и учениците (прогнозни демографски стойности към 2023 г.).

1.4. *Местоположение във вече съществуващ или нововъзникващ образователен кампус* с наличието на няколко образователни институции в него, което ще позволи споделяне на образователна инфраструктура и ресурси, както и наличие или възможност за стартиране на партньорства със сродни училища, висши училища и др.

1.5. Локация в близост до функциониращи индустриални зони и налични партньорства/споразумения с работодатели,

Дейност 3: Проектът предвижда да бъдат обновени изцяло минимум 23 общежития, като индикативния на необходимия за тази цел финансов ресурс е 149,5 млн. лв. с ДДС (124,6 млн. лв. без ДДС. Стойността на ДДС е равна на 24,9 млн.лв.).

На база на извършения анализ може да се приеме, че осреднената сума, необходима за цялостно саниране, ремонт и обзавеждане на едно общежитие, отчитайки ръста на цените, е в размер на 6,5 млн. лв. с ДДС. Поради тази причина, приемаме, че по програмата максималната стойност на едно проектно предложение е 6,5 млн. лв. с ДДС.

С финансов ресурс в размер на 149,5 млн. лв. с ДДС може да се постигне цялостно обновяване на минимум 23 общежития, като очакваното съществено подобряване на битовите условия в реновираните общежития би повишило значително мотивацията за учене и образователните резултати.

Изпълнението на дейността ще се реализира въз основа на конкурсно начало. В насоките за кандидатстване ще бъдат определени критерии за допустимост и приоритетност на сградите за ремонт, като:

- Не са реновирани през последните 10 години
- Не са включени в програми за подпомагане по национални, регионални или европейски проекти
- Да има свободна земя, на която да се достроят допълнителни необходими съоръжения
- Земята да е държавна собственост

Дейност 4: Предвижда се финансиране на изграждането на минимум 3 студентски кампуса, за което са необходими 12,6 млн. лв. с ДДС (10,5 млн. лв. без ДДС. Стойността на ДДС е равна на 2,1 млн.лв.). индикативен финансов ресурс.

През 2020 г. администрацията на район „Студентски“ на Столична община изготви технически инвестиционен проект за изграждане на жилищно-общжитиен комплекс (студентски кампус) от затворен тип в жк „Студентски град“, като се очаква през 2021 г. Техническият университет – София, да организира възлагането на изпълнението на проекта. Въз основа на изчисленията при подготовката на посочения проект, отчитайки ръста на цените, може да се приеме, че сумата, необходима за изграждане на един студентски кампус, е в размер на 4,2 млн. лв. с ДДС. Поради тази причина, приемаме, че по програмата максималната стойност на едно проектно предложение е 4,2 млн. лв. с ДДС.

Проектните предложения за обособяване на затворени комплекси (кампуси) за висшите училища и студентските общежития на територията на жк. „Студентски град“ – София ще бъдат класирани съгласно Методологията за приоритизиране на държавните висши училища за нуждите на програмния период 2021 – 2027 г.

За всеки отделен кампус (обособен затворен комплекс) ще се определи водещо (приоритетно) висше училище, което ще отговаря за изграждането на кампуса и поддръжката на неговата територия. По този начин ще се създаде възможност за класирането им съгласно Методологията за приоритизиране на държавните висши училища.

Дейност 5: Управление и мониторинг на проекта: Налице са сериозни по мащаби инфраструктурни инвестиции. Управлението на инвестицията ще се осъществява от Министерството на образованието и науката (МОН) чрез определена от министъра структура. Приложим подход, аналогичен на изпълнението на проекти по ОПНОИР 2014-2020 г., е в рамките на МОН да бъде сформиран експертен екип (ЕКИП) за управление на програмата. Предвид характера на предвидените дейности е необходимо в спешен порядък да се укрепи капацитета за управление на инфраструктурни проекти от подобен мащаб. Съществена част от този екип следва да са архитекти и инженери с опит в инвестиционното проектиране и управление на инфраструктурни проекти.

Тази дейност ще се осъществява чрез следните поддейности:

- Разработване на Насоки за кандидатстване
- Обявяване на процедурата за подаване на проекти
- Оценка на представените проектни предложения
- Сключване на договори с бенефициентите
- Разработване на Наръчник за изпълнение на проектите от страна на бенефициентите
- Обучение на бенефициентите относно изискванията по изпълнението на проектите
- Контрол върху изпълнението на индивидуалните проекти, вкл. анализ и контрол на рисковете, проверки на място, превенция на нередности
- Верифициране на разходите и дейностите, включително проверки на проведените обществени поръчки
- Получаване на периодично изплащаните средства от ЕК (на всеки 6 месеца) и плащане на бенефициентите за постигнатите резултати
- Информационни и комуникационни дейности – включително организиране и провеждане на информационни събития, големи публични събития (едно откриващо събитие - за стартиране на операцията, междинни (на 1,5 години) – за отчитане на напредъка по операцията и за обмяна на опит между екипите на отделните центрове и едно закриващо събитие – за отчитане на резултатите от

изпълнението на операцията.

Разходите за управление и мониторинг се определят въз основа на аналогични разходи по проекти, изпълнявани от МОН в предходни програмни периоди, както следва:

ОП РЧР 2007-2013

BG051PO001-3.1.06-0001 - Средищни училища – непреки разходи в размер на 25 234 631 лв., което представлява **10,98 %** сертифицирани непреки разходи от общия бюджет на проекта, който възлиза на **229 823 601 лв.**

BG051PO001-4.3.01-0001- Нов шанс за успех – непреки разходи в размер на 1 392 708 лв., което представлява **8,92 %** сертифицирани непреки разходи от общия бюджет, който е **15 613 315 лв.**

ОП НОИР 2014-2020

BG05M2OP001-2.012-0001 - Образование за утрешния ден - непреки разходи в размер на 15 743 877 лв., което представлява **15%** - единна ставка за непреки разходи от преките разходи по проекта в размер на **104 959 178,01 лв.**

BG05M2OP001-5.001 – 0001 - Равен достъп до училищно образование в условията на кризи - непреки разходи в размер на 7 669 378 лв., което представлява **7%** - единна ставка за непреки разходи от преките разходи по проекта в размер на **109 562 541,93 лв.**

Разходите за организация и управление са в размер на 3 % от стойността на преките разходи без ДДС или 16 585 000,00 лв. (552 833 333,33 лв. без ДДС преки разходи по програмата * 3 %)

До края на четвъртото тримесечие на 2023 година ще бъде договорен 100 % от финансовия ресурс.

Общият размер на необходимите средства за изпълнение на програмата е 679 985 000 лв. с ДДС (347 670 809.84 €).

Стойността на средствата без ДДС е 569 418 333,33 лв., включително разходите за организация и управление в размер на 3 % върху преките разходи без ДДС. Тези средства ще бъдат финансирани за сметка на Механизма за възстановяване и устойчивост.

Стойността на ДДС е равна на 110 566 666.67 лв. Тези средства ще бъдат финансирани за сметка на националния бюджет.

Всички суми за изпълнение на дейностите, включително стойността на ДДС са получени на база на прогнозни изчисления, като в процеса на изпълнение на проекта могат да се получат разлики спрямо първоначално заложените стойности.

ДДС е недопустим разход за финансиране със средствата от Механизма за възстановяване и устойчивост.

В рамките на програмата не са предвидени разходи за труд с изключение на труда, положен в рамките на програмата, и за времето и целите на изпълнение на дейностите.

5.1. Разпределете индикативно финансовия ресурс, според типа разход:

- Изграждане/рехабилитация на инфраструктура (СМР) - 80 %
- Физически капитал (закупване на машини и съоръжения) - 15 %

- Труд (разходи за трудови възнаграждения, консултантски услуги ...) - 5%

6. Индикатори

6.1. Индикатор/и за резултат

- Брой образователни институции с цялостен обновен облик – 140 детски градини и училища, от които 24 центъра за високи постижения в ПОО;
- Брой изградени нови детски градини и училища – 16;
- Брой обновен обществени – 23;
- Брой изградени кампуси – 3;

Таблица 1:

*Да се чете: 3/2021 като „трето тримесечие на 2021 г.“

Дейност	Индикатори за дейности	Начална стойност	Базова година	Междинни стойности (без натрупване)
	Разработени насоки за кандидатстване и критерии за подбор	0	2021	3/2022
	Дял на образователните институции, разработили и подали проектна идея	0	2021	4/2022 – 100%
	Извършен подбор на проектни предложения и класиране на проектите	0	2021	4/2022 – 100 %
	Процент от образователните институции с подписани договори за СМР	0	2021	3/2023 - 100 %
	Процент от образователните институции, изпълнили строително-ремонтните дейности	0	2021	3/2023 – 15 % 4/2023 – 18 % 4/2024 – 24 % 4/2025 – 28 % 2/2026 – 15 %
	Процент от образователните институции, закупили оборудване	0	2021	1/2023 – 15 % 4/2023 – 18 % 4/2024 – 24 % 4/2025 – 28 % 2/2026 – 15 %

6.2. Индикатор/и за ефект

- Повишаване на обхвата на учениците в начален етап, в прогимназиален и в гимназиален етап в резултат на подобрената образователна структура и на

<p>оптимизирането на вътрешните пространства в образователните институции;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Повишаване обхвата на децата в общинските детски градини в резултат на ремонтиране, реконструкция, пристрояване и модернизация на сградния фонд и изграждане на нови детски градини; - По-висок дял на учениците, обучавани в професионални училища и паралелки в резултат на обновяването на общежитията и превръщането им в съвременен комплекс за обитаване; - Брой училища, преминали на едносменен режим на обучение след края на проекта в резултат на ремонти, саниране, обновяване и/или доизграждане на пространства. - Повишаване на резултатите на учениците по природни науки в резултат на създадена съвременна физическа среда с интегрирани в нея образователни технологии (резултати от НВО и международни изследвания); - Кампуси – повишено одобрение, удовлетворение и престиж сред студенти, докторанти, млади учени, преподаватели и работодатели съобразно ежегодните проучвания от Рейтинговата система на висшите училища в България, публично достъпна с бази данни и индикатори на https://rsvu.mon.bg
<ul style="list-style-type: none"> - Начална стойност - ..... [година] - Междинна стойност - ..... [година] - Крайна стойност - ..... [година]
<p>7. Изисква ли реализацията на проекта провеждане на процедура по ЗОП?</p>
<p>ДА</p>
<p>7.1. Ако се изисква процедура по ЗОП, каква част от дейностите и финансовият ресурс ще бъдат предмет на обществената поръчка?</p>
<p>Дейностите ще се изпълняват след проведени обществени поръчки. 90 % от целия финансов ресурс ще бъде предмет на ОП.</p>
<p>7.2. Ако се изисква процедура по ЗОП, какъв е индикативният график за изпълнението ѝ?</p>
<p>При обявяване на ОП през четвъртото тримесечие на 2022 г. процедурите по ОП могат да приключат до есента на 2023 г.</p>
<p>8. Демаркация и допълняемост.</p>
<p>8.1. Ако са изпълнявани сходни проекти (независимо от източника им на финансиране), опишете как този проект надгражда/допълва постигнатото с предходните проекти.</p>
<p>Дейностите по настоящата програма допълват и надграждат изпълнението на националните политики по отношение на изграждането на цялостния облик на образователните институции чрез подобряване на образователна инфраструктура, оптимизиране и естетизиране на вътрешни пространства в образователните институции. Чрез реализиране на няколко от националните програми, които се изпълняват, се цели да се подобрят условията за равен достъп до образование, като се изгради достъпна, благоприятна, иновативна, подкрепяща и мотивираща образователна среда. Национална програма „Осигуряване на съвременна образователна среда” е разработена с няколко разностранни модула и е насочена към</p>

обогаляване и оптимизиране на дейностите в системата на училищното образование. Изпълнението на програмата има за цел да се подобрят условията за експериментална работа в българските училища по отношение придобиване на основни компетентности в областта на природните науки. Да се реализира ефективен образователен процес, в условията на целодневно обучение. Чрез национална програма „Създаване на достъпна архитектурна среда и сигурност в училище“ се създава материална база и условия за интегрирано обучение на децата и учениците със специални образователни потребности, като се изграждат/ремонтират редица съоръжения. Осигурява се и ефективен пропускателен режим в сградите, което гарантира живота, здравето и сигурността на учениците, учителите и персонала в училищните сгради и прилежащите им части и терени.

С осъществяването на Национална програма за 2020 година „Предоставяне на съвременни условия за работа на децата и учениците в центрове за подкрепа за личностно развитие” по Модул „Подкрепа на учениците за работата в ЦПЛР по чл. 49, ал. 3 от ЗПУО– ученически общежития, чиято дейност не се организира от училища“ се цели реализиране на ефективен образователен процес в тези общежития чрез предоставяне на съвременни условия за работа в заниманията по интереси. В тази връзка се създават условия за съвременни и модерни обзаведени помещения за занимания по интереси и за материали, книги и игри, стимулиращи личностното развитие на децата и учениците.

Чрез изпълнението на Програмата за изграждане, пристрояване, надстройкаване и реконструкция на детски ясли, детски градини и училища 2020 - 2022 се създават условия за намаляване на недостига на места в детските ясли и в детските градини, за изграждане на съвременна здравословна физическа среда за деца до тригодишна възраст и създаване на условия за въвеждане на задължително предучилищно образование на децата, навършили 4-годишна възраст; както и за създаване поетапно на организация на учебния ден на едносменен режим в училищата и намаляване на недостига на места в училищата.

С изпълнението на Национална програма за подкрепа за открити и закрити спортни площадки на училищата, която се очаква да стартира през 2022 г. и да бъде с период на изпълнение 3 години, ще се спомогне за развитието на интересите, способностите и потребностите на децата и учениците в областта на физическата активност, физическото възпитание и спорта, насърчаване към здравословен начин на живот, развитие и усъвършенстване на двигателните умения, създаване на възможности за изява в областта на спорта.

Започналият процес на саниране, ремонт и обзавеждане на студентски общежития ще съдейства за тяхното обновяване и модернизация и ще окаже позитивно въздействие по отношение на мотивацията и образователните резултати на студентите.

Планът за възстановяване и устойчивост и REACT-EU се допълват взаимно.

Инициативата REACT-EU е насочена към действия за преодоляване на кризи в краткосрочен план, свързани с пазарите на труда, здравеопазването и МСП (подкрепа за ликвидността и платежоспособността), както и с основни инвестиции в областта на екологичния и цифровия преход. Тя ще предоставя незабавна и пряка подкрепа за икономиките на държавите членки. С Плана за възстановяване и устойчивост ще се подкрепят дългосрочните реформи и инвестиции, по-специално в областта на екологосъобразните и цифровите технологии, с трайно въздействие върху производителността и устойчивостта на икономиката на Съюза.

С Плана се допълва и наборът от вече изготвени мерки в отговор на настоящата пандемия, причинена от коронавируса, като например изменението на Регламента за политиката на сближаване, инвестиционните инициативи в отговор на коронавируса и инструмента SURE.

С настоящия проект се допълват и дейностите, финансирани по Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 за цялостната модернизация и обновяване на образователната инфраструктура.

Дейностите ще се допълват и чрез работа по международни, общински екологични проекти и програми, насочени към подобряване на образователната среда и към приобщаване на учителите и учениците за по-природосъобразен начин на живот.

В рамките на програмата не се допуска финансиране на вече реализирани дейности, закупено оборудване по друг проект, програма или каквато и да е друга финансова схема, произлизаща от националния бюджет, бюджета на Европейския съюз или друга донорска програма. Няма да се класират и финансират проекти, които са одобрени за финансиране и/или имат сключен договор за финансиране.

Училища, които кандидатстват и по програмата „STEM центрове и иновации в образованието“, следва да осигурят синхронното протичане на строително-ремонтните дейности с цел избягване на повтаряне на дейностите и избягването на забавяне на изпълнението на проекта.

Няма да се допуска дублиране на целевите групи и дейности както на етап кандидатстване, така и по време на изпълнението на проекта чрез проверки за двойно финансиране на ниво проект и др.

Настоящата програма може да има единствено допълващ и надграждащ ефект, но не и да дублира и припокрива изпълнението на национални програми, както и на европейски и международни програми и проекти.

8.2. Ако по линия на програмите от Споразумението за партньорство, централно управляваните инструменти на ЕС или Фонда за справедлив преход са предвидени за изпълнение сходни проекти, очертайте демаркацията с настоящия проект.

Предвидените за изпълнение проекти по линия на програмите от Споразумението за партньорство, централно управляваните инструменти на ЕС или Фонда за справедлив преход, както и проектите, финансирани със средства от националния бюджет ще бъдат демаркирани с настоящия проект, като включените за финансиране образователни институции за осигуряване на цялостен обновен облик няма да бъдат допустими за финансиране по другите инструменти.

Дейностите по този проект ще се допълват с предвидените дейности по Програма „Образование“ 2021-2027 г. В по-широк план проектът допълва целенасочените усилия по Програма „Образование“ 2021-2027 г. за ранно детско развитие и разширяване на обхвата на образователната система при осигуряване на равен достъп, модернизация на учебните програми и съдържание, подпомагане на професионалното развитие на учителите. Усилията са насочени към повишаване на приложимостта на образованието за постигане на професионална реализация, като ще бъдат подкрепени и реформите в образованието с цел засилване на връзките между тях, с науката и с динамичните нужди на пазара на труда и улесняване на прехода от образование към заетост.

Дейностите по тази програма ще се допълват с предвидените дейности по Програмата за развитие на регионите 2021-2027 г. В ПРР в рамките на Приоритет 1 „Интегрирано градско развитие“ за 10 градски общини в България, основните центрове на растеж, съгласно актуализираната НКПР (Видин, Плевен, Русе, Велико Търново, Варна, Бургас, Стара Загора, Пловдив, Столична община и Благоевград) се предвижда подкрепа за Образователна инфраструктура:

- инфраструктура за предучилищно, училищно и висше образование, включително детски градини;
- доставка и монтаж на специфични и иновативни инструменти и оборудване за подкрепената инфраструктура.

В ПРР в рамките на приоритет 2 „Интегрирано териториално развитие на регионите“ за общо

40 градски общини, които ще бъдат включени в обхвата на Приоритет 2, се предвижда подкрепа за образователна инфраструктура за предучилищно, училищно и висше образование, включително детски градини и професионално обучение.

Ще бъде направена съответната допълняемост и демаркация и с интервенциите в рамките на Стратегическия план за развитието на земеделието и селските райони за периода 2021-2027 г., по които ще се предоставя подкрепа за „Подобряване на състоянието на образователната инфраструктура с цел увеличаване на дела на населението, което има достъп до подобрени услуги“ по Специфична цел 8 „Насърчаване на заетостта, растежа, социалното приобщаване и местното развитие в селските райони, включително биоикономиката и устойчивото горско стопанство“.

9. Проектът допринася ли пряко за изпълнение на някоя от Специфичните препоръки на Съвета, отправени към България в рамките на Европейския семестър в периода 2017-2020 г.? Моля, опишете как.

Проектът ще съдейства за изпълнение на **препоръка 4** от Специфичните за държавата препоръки, дадени от ЕК в доклада за България за 2020 г. в рамките на Европейския семестър 2020 г.: оценка на напредъка в структурните реформи, предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси и резултати от задълбочените прегледи в съответствие с Регламент (ЕС) № 1176/2011:

- да подобри **пригодността за заетост чрез засилване на уменията**, включително на цифровите умения;

- да повиши **качеството, приложимостта на пазара на труда и приобщаващия характер** на образованието и обучението, по-специално за ромите и другите уязвими групи.

Настоящият проект е насочен към изпълнение на **препоръка 3** на Съвета относно Националната програма за реформи на България за 2020 г., от 20.05.2020 г., в частта ѝ „да се съсредоточат инвестиции в областта на **зеления и цифровия преход**, по-специално в областта на чистото и ефективно производство и използване на енергията и ресурсите, екологичната инфраструктура и устойчивия транспорт.“

В доклада на ЕК за България за 2020 г. в рамките на Европейския семестър 2020 г.: оценка на напредъка в структурните реформи, предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси и резултати от задълбочените прегледи в съответствие с Регламент (ЕС) № 1176/2011 е посочено, че в България все още липсва стратегия за кръговата икономика, управлението на отпадъците продължава да бъде предизвикателство, продължават да съществуват сериозни заплахи за природата и биологичното разнообразие, а за последиците от изменението на климата все още не сме достатъчно подготвени.

България следва да напредва в изпълнението на зелените политики и на принципа на екологичната устойчивост, в т.ч. подобряване използването на земята, намиране на решения за климата и защита на водните ресурси.

Дейностите по настоящия проект са насочени непосредствено към изпълнение на препоръките на ЕК за стимулиране на прехода към кръгова и зелена икономика с фокус върху технологичното обновление, разработването и въвеждането на иновативни продукти, нисковъглеродни технологични решения, ориентирани към трайно намаляване на ресурсната и енергийната интензивност.

Проектът пряко допринася за изпълнението на Специфичната препоръка, свързана с осигуряването на съответствие между нуждите на пазара на труда и предоставяното професионално образование и обучение, както и засилване на участието в учене през целия живот и обучение на възрастни. Центровете за високи постижения в ПОО са партньорски структури, чиито дейности целят осъществяване на пряка връзка между търсенето и

предлагането на квалификации и създаването и прилагането на модели на обучение, които отговарят на реалните потребности на работните места.

Дейностите по настоящата програма са в съответствие и с Приоритет 1 „Образование и умения“ от Националната програма за развитие: България 2030.г по отношение на политиките, насочени към улесняване на достъпа до образование, към приобщаване в образователния процес и към повишаване на мотивацията им за учене. Инвестициите в материалната база ще са от съществено значение за превръщането на образователните институции в привлекателна среда и за подобряване на образователните резултати и резултатите от обучението.

Дейностите по програмата ще окажат позитивно въздействие за осъществяване на целите и мерките от Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021-2030), приета на заседанието на Министерския съвет на 24.02.2021 година.

10. Проектът допринася ли за изпълнението на реформа в даден сектор? Моля, опишете как.

Изпълнението на дейностите по проекта са тясно свързани с целите, заложи в Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021-2030) и ще доведе до увеличаване на дела на инвестициите за развитие и надграждане на умения, които създават нови и по-добри условия за образование и обучение. За подобряване качеството и приложимостта на образованието и обучението се изпълнява комплексна и многоаспектна образователна реформа за подобряване на достъпа до образование и изграждане на умения и ключови компетентности от ранна възраст. Чрез прилагане на компетентностния подход във всички степени и етапи на образование и чрез развиване на култура за иновации във всички аспекти на образователния процес ще се постигне по-високо качество на образованието и ще се задълбочи съответствието на образованието с динамичните изисквания на пазара на труда. Реализирането на проектните дейности ще допринесе за повишаване на привлекателността на образователната среда, за приобщаване на учащите в образователния процес и за формиране на компетентности за успешна реализация в професиите на настоящето и бъдещето. Осигуряването на цялостен обновен облик на образователните институции и създаването на благоприятни условия за учене, дейности по интереси, и отбих ще въздейства позитивно по отношение на здравето и екологичното образование и за формирането на ценности и нагласи за устойчиво управление на ресурсите. Ще се развиват също така гражданска, финансова, здравна и спортна култура.

Изграждането на ЦВП в ПОО допринасят към две основни цели, формулирани в проекта на Стратегическа рамка на образованието и обучението на Република България за периода 2021-2030 г.

- Повишаване на качеството и модернизация на професионалното образование и обучение;
- Превръщане на ученето през целия живот в реалност.

Приносът се състои в предоставянето на висококачествено професионално образование и обучение, въз основа на партньорството между ключовите заинтересовани страни, което, гарантира равен достъп и съответствие на специфичните потребности на различните групи обучаеми – различни възрастови групи, различни форми на обучение, плавен преход в образователните и обучителните пътеки и възможност за заетост.

Успешното реализиране на дейностите трябва да допринесе и за повишаване на привлекателността на българските висши училища и научни звена като места за подготовка и квалификация и мотивацията на младите хора да ги избират за своята професионална

реализация и да придобиват в тях не само знания и умения, но и чувство за общностна принадлежност.

Опазването на околната среда, намаляването на вредното въздействие от човешката дейност върху природата, повишаването на информираността относно устойчивото развитие са приоритет на реформите в икономиката и обществото, включени в европейската „Зелена сделка“. Те са в подкрепа на реформата, насочена към успешното включване на децата и учениците в образованието, развитието на интелекта, на социалната и емоционалната интелигентност и формирането на ключови компетентности за учене през целия живот. Реформата ще допринесе за по-добри образователни резултати на децата в училище, а в перспектива - и за успешна личностна и професионална реализация.

Изпълнението на дейностите ще доведе до увеличаване на дела на инвестициите за развитие и надграждане на умения, като създават нови и по-добри условия за образование, обучение и научни изследвания.

Действията по саниране и ремонт ще намалят и потреблението и разходите за енергия и вода, създавайки възможност за освобождаване на по-голям финансов ресурс за допълнителна инвестиция за подобряване на учебния процес, за обучения, за консумативи и материали, както и за стипендии.

В стратегическа перспектива се очаква това да допринесе за подобряване качеството на работната сила и да създаде условия да повишаване на благосъстоянието на българите.

11. Проектът допринася ли за развитие на някой от аспектите на устойчивото икономическо развитие? Моля, опишете как.

Европейската комисия започна да интегрира целите на ООН за устойчиво развитие в Европейския семестър като част от стратегията си за поставяне на устойчивото развитие в основата на икономическата политика. Годишната стратегия за устойчив растеж през 2020 г. беше първата стъпка в насочването на Европейския семестър към конкурентоспособна устойчивост, с цел да се изгради икономика, която да работи за хората и планетата в съответствие с Европейската Зелена сделка.

Дейностите по програмата са насочени към подобряване качеството на живеене и учене чрез енергийноэффективно саниране на учебните сгради, намаляване на отпадъците, подобряване на енергийното потребление, с цел преодоляване, превенция на отпадането и повишаване на образователните резултати в училищното образование, привличането и задържането на младите хора и младите учени и изследователи да се реализират професионално в страната.

Зелената идеология като начин на мислене изисква определена зрялост на обществото, за да може то да насочи вниманието си върху усъвършенстване на качеството си на живот. Климатичните промени, опазването на околната среда и стремежът към „зелена икономика“ са сред основните теми, към които обществото и респективно образованието, става все по-чувствително. Очакванията са през следващото десетилетие Зелената сделка основно да промени начина, по който се прави бизнес, начина, по който се произвежда енергия и като цяло – начина на живот на хората. Ще трябва да инвестираме в иновации и научни изследвания, да преобразуваме нашата икономика и да актуализираме индустриалната си политика. А предпоставка за всичко това е образованието за устойчиво развитие.

ЦВП в ПОО ще работят на принципа на ефикасността на ресурсите и ефективността на резултатите поради основния принцип, на който ще са конфигурирани – партньорство между различни институции, които дават своя принос в общите резултати, в зависимост от спецификата и експертизата – образователни и обучителни институции, социални партньори, местни власти, институции на пазара на труда. В този смисъл се гарантира устойчивото икономическо развитие чрез ефикасно и ефективно споделяне на ресурсите.

12. Проектът допринася ли за изпълнението на целите на Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030? Моля, опишете как.

Програмата ще съдейства за осъществяване на Националната програма за развитие България 2030, където по Приоритет 1 „Образование и умения“ са заложи цели за повишаване на обхвата и качеството на образованието и обучението с акцент върху придобиване на аналитични умения и развиване на креативна мисъл, както и инвестиции в образователната инфраструктура и модернизация на материалната база в образователните институции, които да спомогнат за превръщането им в привлекателна среда и за подобряване на образователните резултати. Реализацията на предложения проект ще допринесе за изпълнението на основната цел на приоритета – повишаване качеството на човешкия капитал чрез формирането на високо образовани, иновативни и активни личности, способни да се реализират успешно като професионалисти и граждани, с което да допринасят за личното си благоденствие и устойчивото развитие на всички социални сфери.

Проектът пряко се съотнася към Ос на развитие 1: Иновативна и интелигентна България, приоритет 1: Образование и умения, като обхваща хоризонтално приоритета, включвайки и училищното професионално образование и обучение, и продължаващото професионално обучение, и дейностите, свързани с развитие на културата за учене през целия живот – въз основа на създаването и функционирането на устойчиви широки партньорства между образователни и обучителни институции, местни власти, институции на пазара на труда, работодатели и социални партньори.

Проектът ще допринесе и за осъществяването на целите, заложи в приоритет 4 „Кръгова и нисковъглеродна икономика“, и приоритет „Чист въздух и биоразнообразие“, където са заложи политики за устойчивото управление на природните ресурси, позволяващо задоволяване на текущите нужди на икономиката и обществото, при запазване на екологичната устойчивост, така че тези потребности да могат да продължат да бъдат удовлетворявани и в дългосрочен план.

13. Проектът допринася ли за изпълнението на целите и приоритетите, определени в Интегрирания национален план „Енергетика и климат“? Ако отговорът е „да“, моля, опишете как.

Проектът спомага за изпълняването на ос 4 от Интегрирания национален план „Енергетика и климат“ – „енергийна ефективност“. Съгласно приетата на 30 май 2018 г. Директива (ЕС) 2018/844 на Европейския парламент и на Съвета, изменяща Директива 2010/31/ЕС държавите членки следва да разработят дългосрочна стратегия за саниране в подкрепа на санирането на националния сграден фонд от жилищни и нежилищни сгради, както обществени, така и частни, за постигане на високо енергийно ефективен и декарбонизиран сграден фонд до 2050 г., улеснявайки разходно ефективната трансформация на съществуващите сгради в сгради с близко до нулево нетно потребление на енергия.

Програмата предвижда да изгради и изцяло ремонтира детски градини, училища и общежития, които имат готови инвестиционни проекти за извършване на ремонт /енергийна ефективност/ реконструкция и разрешение за строеж и за които няма сключени договори за финансиране след успешното преминаване на процедура за кандидатстване. Допустими до кандидатстване ще бъдат и образователните институции, които вече имат извършено конструктивно/енергийно обследване и паспортизация. Може да се направи заключение, че всички сгради от разгледаните категории сгради с клас на енергопотребление D и по-нисък отговарят еднозначно на изискването минимум за средно равнище на обновяване и икономии на първична енергия над 30%.

Приоритетно ще бъдат финансирани ЦВП в ПОО, които отговарят на приоритетите в Интегрирания национален план „Енергетика и климат“ и гарантират в стратегиите си за развитие принос към устойчивото развитие.